

Asia: VN/26031/2020-VM-5

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

VTJ-lain muutokset

- Näettekö ehdotetun VTJ-lain muutoksen tehokkaaksi keinoksi vähentää tietoturvaloukkausten uhreille aiheutuvaa vahinkoa? Onko muita tehokkaampia keinoja vähentää uhreille aiheutuvaa vahinkoa?
- Viitaten kappaleeseen 4.1. keskeisistä ehdotuksista, tulisiko selvitysvastuun jakautumisesta säätää henkilötunnuksen muuttamista hakevan ja Digi- ja väestötietoviraston välillä? Tulisiko Digi- ja väestötietovirastolle säätää jokin erityinen tiedonsaantioikeus vireillä olevaan rikosasiaan liittyvistä tiedoista siinä tapauksessa, että selvitysvastuun jakautumisen katsottaisiin edellyttävän nykyistä laajempaa tiedonsaantioikeutta?

Ehdotettu VTJ-lain muutos todennäköisesti rajaa tietoturvaloukkausten uhreille aiheutuvia vahinkoja. On vaikeata arvioida voisiko olla muita toteuttamiskelpoisia ja tehokkaampia keinoja.

Lakiehdotusta valmisteltaessa on nähtävästi tavoiteltu, ettei ns. turhia henkilötunnuksen muutoksia tehtäisi. Tästä syystä on painotettu väärinkäytösten riskin ilmeisyyttä, hyvin suurta todennäköisyyttä ja aiheutuvien kustannuksen merkittävyyttä. Lakiehdotusta voitaisiin vaihtoehtoisesti yksinkertaistaa siten, että mainitut määreet poistettaisiin. Koska henkilötunnuksen muutoksesta aiheutuu joka tapauksessa kansalaiselle vaivaa ja ylimääräisiä kustannuksia, kynnys hakea henkilötunnuksen muutosta on kohtalaisen korkealla ja kuten lakiehdotuksenkin perusteluissa todetaan kansalainen pystyy itse arvioimaan tarpeen parhaiten. Siitä syystä voitaisiin harkita myös selvitysvastuun keventämistä sen sijaan, että Digi- ja väestötietovirasto joutuisi tekemään selvityksiä, jotka varsin harvoin muuttaisivat lopputulosta.

Vaikutusten arviointi

- **Keskeiset kehitys- ja tarkennuskohteet esityksen vaikutusten arvioinnin osalta (esimerkiksi vaikutukset tietoja käsittelevien tiedonhallintaan ja tietoaaineistojen muodostamiseen tai vaikutukset asiakkaisiin, mikäli asiakas ei ole toteuttanut hänen vastuullaan olevia toimenpiteitä).**

Oikeushallinto välittää tietoja velkoomustuomioista luottotietorekistereihin, joita saatetaan tarvita esimerkiksi pankkien kanssa tai verkkokaupassa asioidessa. Meidän tulkintamme mukaan velvoitetta ilmoittaa henkilötunnuksen muutoksesta edelleen luottotietoyhtiöille ei voi syntyä, vaan luottotietoyhtiöiden tulee hoitaa omalta osaltaan henkilötunnuksien muutokset omissa rekistereissään. Vastaavaa periaatetta tulisi soveltaa myös muissa vastaavissa tapauksissa.

Suuri osa oikeushallinnon palveluissa asioidessa perustuu vahvaan tunnistautumiseen. Kansalaisen edellytykset asioida oikeushallinnon virastojen kanssa, mikäli asiakas ei ole toteuttanut hänen vastuullaan olevia toimenpiteitä, ovat erityisen huonot ja huononevat edelleen palvelujen sähköistämisen asteen kasvaessa. Kansalaisen tehokas ohjaaminen suorittamaan toimenpiteet, joiden jälkeen vahva tunnistautuminen on jälleen mahdollista, onkin ensiarvoisen tärkeää.

Useat oikeushallinnon tietojärjestelmistä käyttävät jo tällä hetkellä VTJ:n muutostietopalvelua, mistä syystä henkilötunnusten muutosten määrän kasvun vaikutukset eivät ole kovinkaan mittavat. Muutamia vanhemmista järjestelmistä eivät tällä hetkellä ole muutostietopalvelun piirissä, joten joitakin muutoksia jouduttaneen toteuttamaan. Muutoksista aiheutuvien kustannusten arviointi on tässä vaiheessa käytännössä mahdotonta.

Yleiset kommentit

- **Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta**

Lakiehdotus on kannatettava ja hyvin perusteltu.

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Lehtisalo Mikko
Oikeusrekisterikeskus